

Strengt straffe

I »Danske lov« hedder det: »Den, som sig selv ombringer, haver sin hovedlod forbrudt, og må ej begravnes enten i kirken eller på kirkegård, med mindre han gør det i sygdom og raserie.«

Lige siden den første lutherske tid var det sådan, at »ingen må begravnes, der berøver sig livet ved strikke, jern eller vand«, men måtte ud i »høj og heden jord«.

At retspraksis før 1683, da »Danske lov« kom, også lod hovedloden være forbrudt, ses af følgende post i Riberhus lensregnskab 1654-55, hvor det hedder: »Niels Nielsen i *Grimstrup* for hans halve boeslod, formedelst hans kvinde hængte sig selv. Efter vurderings formelding 17 sdl. Men formedelst hans store armod er hannem bevilget på 10 sdl.« Boden er altså nedsat; foruden hensynet til mandens fattigdom har man måske også følt, at det var »for smed at rette bager«.

Man havde også pligt til at pågribe manddrabere, og det var meget kostbart at undlade det. Kristian IVs reces 1643, som gengiver bestemmelsen i forordningen af 22. marts 1620, siger herom: »Hvor tvist og uenighed iblandt ufri folk sig begiver, skal enhver være forpligtet, som tilstede er, ulykke og manddrab at hindre og forekomme. Men sker manddrab, da skal og enhver hosværendis være forpligtet manddrabereren at hindre, at han ej bortkommer. End undkommer han, være alle pligtige

hannem at eftersætte og føre tilstede inden otte dage der efter i det seneste, eller og en hver af dem, om de ere formuende, give fuld mandebod, som er 18 currente daler. Findes ej til de bøder formue, straffes som formuen er til eller lide af sin husbond på kroppen med fængsel eller arbejde efter som vilkårene tilsige.« Skete drabet i birk eller købstad, skulle $\frac{1}{3}$ af bøderne tilfalde den, der havde højhedsretten over stedet, $\frac{1}{3}$ tilfaldt herskabet, og den sidste trediedel skulle gå til den dødes arvinger.

I samme lensregnskab er der en sag, der henhører under denne paragraf. Den lyder: »Aftingede Chr. Nielsen i *Boldersager*, Peder Nielsen i *Føuling*, Laus Anndersen i *Arenstrup* (Andrup, Skadst s.), Jørgen Nissen i *Billomsagger* (Boldesager?), formedelst de ikke pågreb Tommes Terp udi *Varrde*, der han drebte Peder Nielsen i *Fordumlund*, og gav efter recessen til Hans Kongelige Majestæt hver de to parter af boet, nemlig 12 corant dlr. Nok aftingede Gregers Clemendsen i *Arendrup* og Chresten Jensen i *Giesing*, som er adels tjenere, og derfor ikke gav uden den trediepart af boet til Hans Kongelige Majestæt hver 6 corant dlr., er så tilhobe penge 45 rdl.« Summen blev ialt 60 curant dlr. Man må altså have regnet 1 curant dlr. lig $\frac{3}{4}$ rigsdaler.

Af dem alle fik kongen en part, fordi drabet sikkert er forøvet i Varde, hvor kongen havde højhedsretten. Af de første fik han endnu en part, fordi de var hans egne tjenere, kronbønder. Af de sidste to bønder fik deres adelige herskab $\frac{1}{3}$. Men denne er lige såvel som boden til den dræbtes arvinger lensregnskabet uvedkommende.

H. K. Kristensen.